

Sosyal Bilgiler Eğitiminde Mekânsal Öğrenme Ortamları

Editörler
Ramazan SEVER
Erol KOÇOĞLU

Yazarlar

Ramazan SEVER
Hilmi DEMİRKAYA
Hamza AKENGİN
Elvan YALÇINKAYA
Ali MEYDAN
Erol KOÇOĞLU
Mustafa SAĞDIÇ
Zafer TANGÜLÜ
Şenay GÜNGÖR
Sibel OĞUZ
Selçuk Beşir DEMİR
Özlem ULU KALIN
Selçuk ILGAZ
Hüseyin İbrahim YEĞİN
Feride ERSOY
Rasim TÖSTEN
Y.Emre AVCI
Hakan ÖRTEN
Yavuz KARADEMİR
Çağlar KURTDAS

Editörler:

Prof. Dr. Ramazan SEVER

Yrd. Doç. Dr. Erol KOÇOĞLU

**SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE
MEKÂNSAL ÖĞRENME ORTAMLARI**

ISBN 978-605-364-987-8

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2015, Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları
Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Şti.ne aittir.
Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri,
kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt
ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.
Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında
yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları
satın almamasını diliyoruz.

I. Baskı: Ocak 2015, Ankara

Yayın-Proje Yönetmeni: Ayşegül Eroğlu

Dizgi-Grafik Tasarım: Hilal Sultan Coşkun

Kapak Tasarımı: Yılmaz Yücel

Baskı: Yorum Basım Yayın ve Matbaacılık Ltd. Şti

İvedik Organize Sanayi Bölgesi Matbaacılar Sitesi

35.Cadde No: 36 - 38 06370

(0312-395 21 12)

Yayıncı Sertifika No: 14749

Matbaa Sertifika No: 13651

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51

Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60

Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08

Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet:www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

ÖN SÖZ

Sosyal bilgiler, konusu insan ve insan yaşamı olan disiplinler arası ve çok disiplinli bir alandır. İki temel özelliği olan, vatandaş yeterliklerini kazandırmak ve bütüncül disiplinler arası bir alan oluşu bakımından önemlidir. Bütüncül bir alan olan sosyal bilgiler eğitimi içerisinde, sosyal bilgiler dersini oluşturan her bir disiplinin kendi içerisinde barındırdığı kazanımlar çerçevesinde, birbirinden farklı mekânlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaçlar çerçevesinde hazırlanan programlar dikkate alınarak mekânsal öğrenme ortamları düzenlenmektedir. Bu mekânsal düzenlemeler yapılırken, bireylerin gelişim düzeyinin dikkate alınması, bireyi öğrenme sürecinde aktif kılarken; derse karşı motivasyonun artmasını da sağlayabilir. Yapılan bu çalışmada da sosyal bilgilerde yer alan disiplinlere bağlı olarak, mekânsal öğrenme ortamları literatür destekli olarak irdelenip değerlendirilmiştir.

Öğrenci merkezli eğitimi temele alan yapılandırmacı kuram ekseninde öğrenme-öğretme sürecinde, sosyal bilgiler de etkileşime dayalı nitelikli bir eğitimin verilmesi, öğrencide başarı düzeyini arttırmakla beraber; öğrencinin derse, dersin öğretmenine hatta sınıf ve okula karşı da tutumunun değişmesini de beraberinde getirecektir. Temel amacı öğrencinin başarısını ve tutumunu olumlu yönde değiştirmek olan böyle bir eğitim sürecinde, kalıcı ve nitelikli bir öğrenmenin meydana gelmesinde etkili olan birçok faktör vardır. Bu faktörlerden biri de öğrenme olayının gerçekleşmesi için eğitim faaliyetlerinin yürütüldüğü mekânsal öğrenme ortamlarıdır. Bu mekânsal öğrenme ortamlarının oluşturulmasında öğrencinin ihtiyacı, ilgisi ve tutumu dikkate alınarak bir takım hazırlıklar ilgili kurumlar ya da birimler tarafından yapılmaktadır.

Sosyal bilgiler eğitimi öğrenme öğretme sürecinde mekânsal öğrenme ortamlarının öğrenci öğrenmesi üzerindeki etkilerini, farklı mekânsal öğrenme ortamları dikkate alınarak açıklamayı amaç edinen bu kitap, on iki bölümden oluşmaktadır. Kitap da, mekânsal öğrenme ortamları ile ilgili temel kavramlara, mekânsal öğrenme ortamlarının tarihçesine, eğitsel mekânlara dayalı öğrenme ortamlarına, kültürel ve edebi mekânlara dayalı öğrenme ortamlarına, coğrafi ve tarihi mekânlara dayalı öğrenme ortamlarına, teknolojik mekânlara dayalı öğrenme ortamlarına, sanal mekânlara dayalı öğrenme ortamlarına, siyasi ve hukuki mekânlara dayalı öğrenme ortamlarına, turistik mekânlara dayalı öğrenme ortamlarına ve sosyolojik mekânlara dayalı öğrenme ortamlarına sosyal bilgiler eğitimi açısından yer verilmiştir.

Kitaba yazılarıyla vücut veren tüm yazar hocalarımıza teşekkür ederek; bilimsel ve pedagojik çerçevede akademik bir kitap muhtevasında hazırlanan “Sosyal Bilgiler Eğitiminde Mekânsal Öğrenme Ortamları” adlı eserimizin, sosyal bilgiler camiası başta olmak üzere bütün eğitim camiası bileşenlerine katkı sağlaması ümidiyle....

Editörler

Prof. Dr. Ramazan SEVER

Yrd. Doç. Dr. Erol KOÇOĞLU

BÖLÜMLER VE YAZARLAR

1. Bölüm: Sosyal Bilgilerde Mekânsal Öğrenme Ortamları İle İlgili Temel Kavramalar

Prof. Dr. Ramazan SEVER

2. Bölüm: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Mekânsal Öğrenme Ortamlarının Tarihiçesi

Doç. Dr. Hamza AKENGİN - Arş. Gör. Feride ERSOY

3. Bölüm: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Eğitsel Mekânlara Dayalı Öğrenme Ortamları

Yrd. Doç. Dr. Erol KOÇOĞLU

4. Bölüm: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Siyasi Mekânlara Dayalı Öğrenme Ortamları

Doç. Dr. Elvan YALÇINKAYA

5. Bölüm: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Coğrafi Mekânlara Dayalı Öğrenme Ortamları

Yrd. Doç. Dr. Mustafa SAĞDIÇ - Doç. Dr. Hilmi DEMİRKAYA

6. Bölüm: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Turistik Mekânlara Dayalı Öğrenme Ortamları

Doç. Dr. Ali MEYDAN- Yrd. Doç. Dr. Şenay GÜNGÖR

7. Bölüm: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Hukuksal Mekânlara Dayalı Öğrenme Ortamları

Yrd. Doç. Dr. Sibel OĞUZ

8. Bölüm: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sosyolojik Mekânlara Dayalı Öğrenme Ortamları

Yrd. Doç. Erol KOÇOĞLU - Arş. Gör. Yunus Emre AVCI -
Öğrt. Dr. M. Çağlar KURTDAŞ

9. Bölüm: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sanal Mekânlara Dayalı Öğrenme Ortamları

Yrd. Doç. Dr. Selçuk Beşir DEMİR- Uzm. Yavuz KARADEMİR

10. Bölüm: Sosyal Bilgiler Dersinde Teknolojik Mekânların Kullanımı

Yrd. Doç. Dr. Zafer TANGÜLÜ

11. Bölüm: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Tarihi ve Sanatsal Mekânlara Dayalı Öğrenme Ortamları

Yrd. Doç. Dr. Selçuk ILGAZ - Arş. Gör. Hakan ÖRTEN

12. Bölüm: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kültürel ve Edebî Mekânlara Dayalı Öğrenme Ortamları

Yrd. Doç. Dr. Özlem ULU KALIN

13. Bölüm: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Dinî Mekânlara Dayalı Öğrenme Ortamları

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin İbrahim YEGİN - Arş. Gör. Rasim TÖSTEN

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	iii
-------------	-----

1. BÖLÜM SOSYAL BİLGİLERDE MEKÂNSAL ÖĞRENME ORTAMLARI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Özet	1
1. Giriş	2
1.1 Sosyal Bilgiler	2
1.2 Eğitim	4
1.3 Öğrenme	5
1.4 Öğrenme Ortamı.....	7
1.5 Mekân	9
1.6 Mekân Bilişi	11
KAYNAKÇA	12

2. BÖLÜM SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE MEKÂNSAL ÖĞRENME ORTAMLARININ TARİHÇESİ

Özet	17
Giriş.....	18
MEKÂNIN TANIMI VE FARKLI MEKÂN SINIFLAMALARI	21
Mekânın Tanımı	21
MEKÂN SINIFLAMALARI	21
Bilgi Akışına Göre Yapılan Mekân Sınıflamaları	21
Konu Alanlarına Göre Yapılan Sınıflamalar	23
MEKÂN VE ÖĞRENME.....	26
MEKÂN VE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ	30
MEKÂNSAL ÖĞRENME ORTAMLARININ TARİHÇESİ	33
Sonuç.....	37
KAYNAKÇA	38

3. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE EĞİTSEL MEKÂNLARA DAYALI ÖĞRENME ORTAMLARI

Özet	43
Giriş.....	44
Eğitsel Mekâna Dayalı Öğrenme Ortamı.....	47
Eğitsel Mekâna Dayalı Öğrenme Ortamını Oluşturan Öğeler	49
1. Eğitsel Mekân Olarak Okul.....	49
1.1. Ev Okulları.....	54
1.2. Küçük Okullar	59
1.3. Demokratik Okullar	59
1.4. Montessori Okulları.....	60
1.5. Waldorf Okulları.....	62
1.6. Summerhill Okulları.....	65
1.7. Sözleşmeli Okullar	66
2. Eğitsel Mekân Olarak Sınıf.....	67
3. Eğitsel Mekân Olarak Öğrenci Etüt Merkezleri ve Dershaneler	69
4. Eğitsel Mekâna Dayalı Öğrenme Ortamları ve Sosyal Bilgiler.....	71
KAYNAKÇA	73

4. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE SİYASİ MEKÂNLARA DAYALI ÖĞRENME ORTAMLARI

Özet	79
Giriş.....	80
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE SİYASİ MEKÂNLARIN YERİ VE ÖNEMİ.....	82
SİYASİ MEKÂNLARA DAYALI ÖĞRENME ORTAMLARI NELER OLABİLİR? ...	86
Meclis.....	87
Merkezi Yönetim	92
İl Yönetimi.....	93
Yerel Yönetimler	93
Sivil Toplum Kuruluşları	99
Seçimler	101
Siyasi Liderler ve Yaşamlarına Yönelik Mekânlar	104
İnternet Ortamında Siyasi Mekânlar	109
KAYNAKÇA	115

5. BÖLÜM**SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE COĞRAFİ MEKÂNLARA DAYALI
ÖĞRENME ORTAMLARI**

Özet	119
Giriş.....	120
Kullanılan Mekânsal Öğrenme Ortamı.....	122
Kullanılan Mekânsal Öğrenme Ortamını Oluşturan Öğeler.....	123
Kullanılan Mekânsal Öğrenme Ortamının Avantajları.....	125
Kullanılan Mekânsal Öğrenme Ortamının Sınırlılıkları.....	125
Kullanılan Mekânsal Öğrenme Ortamının Sosyal Bilgiler Eğitimi ile İlişkisi.....	127
Kullanılan Mekânsal Öğrenme Ortamının Sosyal Bilgilerde Kullanım Biçimleri....	128
Kullanılan Mekânsal Öğrenme Ortamının Sosyal Bilgiler Eğitimine Katkıları.....	129
Kullanılan Mekânsal Öğrenme Ortamı ile İlgili Yapılan Araştırmalar ve Genel Bir Değerlendirme	131
KAYNAKÇA	133

6. BÖLÜM**SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE TURİSTİK MEKÂNLARA DAYALI
ÖĞRENME ORTAMLARI**

Özet	137
Giriş.....	138
Kullanılan Mekânsal Öğrenme Ortamı	140
Kullanılan Mekânsal Öğrenme Ortamını Oluşturan Öğeler.....	141
Kullanılan Mekânsal Öğrenme Ortamının Avantajları	143
Kullanılan Mekânsal Öğrenme Ortamının Sınırlılıkları.....	144
Etkinlik Öncesi	144
Etkinlik Esnasında	145
Etkinlik Sonrası	145
Kullanılan Mekânsal Öğrenme Ortamının Sosyal Bilgiler Eğitimi ile İlişkisi	146
Kullanılan Mekânsal Öğrenme Ortamının Sosyal Bilgilerde Kullanım Biçimleri ...	150
Kullanılan Mekânsal Öğrenme Ortamının Sosyal Bilgiler Eğitimine Katkıları.....	152
Kullanılan Mekânsal Öğrenme Ortamı İle İlgili Yapılan Araştırmalar ve Genel Bir Değerlendirme	153
KAYNAKÇA	154

7. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE HUKUKSAL MEKÂNLARA DAYALI ÖĞRENME ORTAMLARI

Özet	157
Giriş.....	158
Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Öğrenme Ortamları	160
Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Hukuk Konularının Yer Alması ve Öğretimi	163
Hukuksal Mekânlara Dayalı Aktif Öğrenme Teknikleri	174
KAYNAKÇA	180

8. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE SOSYOLOJİK MEKÂNLARA DAYALI ÖĞRENME ORTAMLARI

Özet	185
Giriş.....	186
SOSYAL BİLGİLER VE SOSYOLOJİ İLİŞKİSİ	187
MEKÂN VE SOSYOLOJİK MEKÂN	191
SOSYOLOJİK MEKÂNLARA DAYALI ÖĞRENME ORTAMLARI	192
Ev ve Aile Ortamı.....	193
Günlük Hayattaki Kültürel ve Sosyal Mekânlar	195
Eğitsel Mekânlar	198
Dinî Mekânlar.....	200
Örfi, Geleneksel ve Resmî Mekânlar	203
KAYNAKÇA	207

9. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE SANAL MEKÂNLARA DAYALI ÖĞRENME ORTAMLARI

Özet	211
Giriş.....	212
SANAL MÜZELER VE TÜRLERİ.....	213
1. Broşür Müze (The Brochure Museum)	214
2. İçerik Müze (The Content Museum).....	214
3. Öğretici Müze (The Learning Museum)	214
4. Sanal Müze (The Virtual Museum).....	215
Sanal Müzelerin Sağladığı Faydalar	215
Sosyal Bilgiler Dersi ve Sanal Müzeler.....	218
Dünyada Sanal Müzelerin Tarihi	224
Sosyal Bilgiler Dersinde Yararlanılabilecek Dünyadaki Sanal Müzeler	225
Türkiye’de Sanal Müzelerin Tarihi.....	227
Sosyal Bilgiler Dersinde Yararlanılabilecek Türkiye’deki Sanal Müzeler	228
Müzeler	228
Saraylar	229
Camiler, Kiliseler, Manastırlar.....	230
İller	231
Diğer Mekânlar.....	231
Örnek Sanal Müze Etkinliği.....	233
SANAL ÖĞRENME ORTAMI OLARAK SOSYAL AĞLAR	236
Sosyal Ağların Tanımı	237
Sosyal Ağların Genel Özellikleri	238
Sosyal Bilgiler ve Sosyal Ağlar	239
Eğitim Bilişim Ağı (EBA).....	241
Sosyal Ağlardan Facebook.....	242
Sosyal Ağlardan Twitter.....	245
KAYNAKÇA	247

10. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE TEKNOLOJİK MEKÂNLARIN KULLANIMI

Özet	253
Giriş.....	254
Teknolojinin Tanımı.....	255
Eğitim Teknolojisi Nedir?.....	257
Öğretim Teknolojisi Nedir?.....	258
Teknolojinin Eğitimde Kullanılması.....	258
Teknolojik Okuryazarlık.....	259
Teknolojik Mekânların Kullanımının Yararları.....	260
Teknolojik Mekânların Kullanımının Sınırlılıkları.....	261
Sosyal Bilgiler Dersinde Teknolojik Mekânların Kullanımı	261
Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanılan Teknolojik Araç-Gereçler ve Teknoloji Mekânları	268
Resimler.....	268
Haritalar	268
Filmler	268
CD-ROM.....	269
Benzetim (Simülasyon) Programları	269
Bilgisayar	269
İnternet	270
Facebook.....	271
Twitter.....	272
Hipermedya	273
Yazılım Araçları.....	274
Kelime İşlemci	274
Elektronik Çizelge	275
Veritabanı Yazılımları	275
Değerlendirme	276
Etkinlik.....	276
Giriş.....	276
Gelişme	277
Sonuç.....	277
EK: 1	278
EK: 2	279
KAYNAKÇA	280

11. BÖLÜM	
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE TARİHİ VE SANATSAL MEKÂN LARA DAYALI ÖĞRENME ORTAMLARI	
Özet	285
Giriş	286
TARİHİ VE SANATSAL ÖĞRENME ORTAMI	287
TARİHİ VE SANATSAL ÖĞRENME ORTAMININ AVANTAJLARI	288
TARİHİ VE SANATSAL ÖĞRENME ORTAMININ SINIRLILIKLARI	290
TARİHİ VE SANATSAL ÖĞRENME ORTAMININ SOSYAL BİLGİLER İLE İLİŞKİSİ	292
Kültür ve Miras Öğrenme Alanı	294
Zaman, Süreklilik ve Değişim Öğrenme Alanı	294
Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanı	295
Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı	295
İnsan, Yerler ve Çevreler Öğrenme Alanı	295
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	296
TARİHİ VE SANATSAL ÖĞRENME ORTAMININ SOSYAL BİLGİLERDE KULLANIM BİÇİMLERİ	296
Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Tarihî ve Sanatsal Öğrenme Ortamının Kullanım Biçimleri	296
Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kültür ve Miras Öğrenme Alanı	296
Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Bilim, Teknoloji ve Toplum Öğrenme Alanı	297
Beşinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı	297
Altıncı Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Tarihî ve Sanatsal Öğrenme Ortamının Kullanım Biçimleri	298
Altıncı Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi İnsanlar, Yerler ve Çevreler Öğrenme Alanı	298
Altıncı Sınıf Sosyal Bilgiler Kültür ve Miras Öğrenme Alanı	298
Yedinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Tarihî ve Sanatsal Öğrenme Ortamının Kullanım Biçimleri	299
Yedinci Sınıf Sosyal Bilgiler Kültür ve Miras Öğrenme Alanı	299
Yedinci Sınıf Sosyal Bilgiler Üretim Dağıtım ve Tüketim Öğrenme Alanı	300
Yedinci Sınıf Sosyal Bilgiler Küresel Bağlantılar Öğrenme Alanı	300
TARİHİ VE SANATSAL ÖĞRENME ORTAMI İLE İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR VE GENEL BİR DEĞERLENDİRME	301
KAYNAKÇA	306
Ek	308
TAŞHAN GEZİSİ GEZİ PLANI	308

12. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE KÜLTÜREL VE EDEBÎ MEKÂNLARA DAYALI ÖĞRENME ORTAMLARI

Özet	311
Giriş	313
Kültürel ve Edebi Mekân Öğrenme Ortamı	315
Kültürel ve Edebi Mekân Öğrenme Ortamını Oluşturan Öğeler	316
Kültürel Mekân Olarak Bedesten ve Çarşı	316
Kültürel Mekân Olarak Camiler	316
Kültürel Mekân Olarak Çeşmeler	317
Kültürel Mekân Olarak Hamam	317
Kültürel Mekân Olarak Han ve Kervansaray	318
Kültürel Mekân Olarak Kiliseler	318
Kültürel Mekân Olarak Köprüler	318
Kültürel Mekân Olarak Külliyeleler	319
Kültürel Mekân Olarak Manastırlar	319
Kültürel Mekân Olarak Medreseler	320
Kültürel Mekân Olarak Mevlevihaneler	320
Kültürel Mekân Olarak Tekke ve Dergâhlar	320
Kültürel Mekân Olarak Kümbet ve Türbeler	321
Kültürel Mekân Olarak Saraylar	321
Kültürel Mekân Olarak Müzeler	322
Kültürel Mekân Olarak Kaleler	323
Kültürel Mekân Olarak Kuleler	323
Kültürel Mekân Olarak Konaklar	324
Kültürel Mekân Olarak Meydanlar	324
Kültürel Mekân Olarak Antik Kentler	324
Edebi Mekân Olarak Müze	325
Edebi Mekân Olarak Alansal Edebi Mekânlar	326
Kültürel ve Edebi Mekân Öğrenme Ortamının Avantajları	327
Kültürel ve Edebi Mekân Öğrenme Ortamının Sınırlılıkları	329
Kültürel ve Edebi Mekân Öğrenme Ortamının Sosyal Bilgiler Eğitimi ile İlişkisi	331
Kültür ve Miras	332
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	332
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	333
Kültürel ve Edebi Mekân Öğrenme Ortamının Sosyal Bilgiler Eğitimine Katkıları	353
Kültürel ve Edebi Mekân Öğrenme Ortamı ile İlgili Yapılan Araştırmalar ve Genel Bir Değerlendirme	354
KAYNAKÇA	356

13. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE DİNİ MEKÂNLARA DAYALI ÖĞRENME ORTAMLARI

Özet	361
Giriş.....	362
Dinin Sosyal Bilgiler Eğitimi ile İlişkisi	363
Dini Mekânlara Dayalı Öğrenme Ortamının Sosyal Bilgiler Eğitimi ile İlişkisi	364
Dini Mekânlara Dayalı Öğrenme Ortamının Avantajları.....	365
Dini Mekânlara Dayalı Öğrenme Ortamının Sınırlılıkları.....	366
Dini Mekânlar ve Dini Mekânlara Dayalı Öğrenme Ortamını Oluşturan Öğeler ...	367
Kâbe (Mescid-i Haram)	369
Kâbe ve Mescid-i Haram'ın Fonksiyonu	372
Mescid-i Nebi.....	372
Mescid-i Nebi'nin Bölümleri	374
Mescid-i Nebi'nin Fonksiyonları.....	374
Cami - Mescid.....	375
Cami ve Mescidlerin Fonksiyonları.....	376
Türbe	377
Kabir – Mezar	379
Kabir Ziyaretleri	380
Hristiyanlıkta Kabirler.....	381
Yahudilikte Kabirler	381
Medrese	381
Medresenin Fiziki Yapısı ve Gündelik Hayat.....	382
Sinagog - Havra	383
Sinagogların Fonksiyonları.....	384
Kilise	384
Kiliselerin Fonksiyonları.....	386
KAYNAKÇA	387

1. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE MEKÂNSAL ÖĞRENME ORTAMLARI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Prof. Dr. Ramazan SEVER

Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültesi

İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği ABD

Özet

Eğitim ortamları disiplinin kazanımları doğrultusunda mekânları ve mekânsal bir takım değişiklikleri içerisinde barındırır. Sosyal bilgiler dersi kazanımlarının soyut niteliğe sahip olduğuna ilişkin kanı, sosyal bilgiler dersi için mekânı ve mekânın niteliğini önemli kılmaktadır. Eğitim-öğretim süreçlerinin, içinde yer aldığı öğrenme ortamları (mekânlar), öğrenme-öğretme etkinliklerinin meydana geldiği, katılımcılarının birbirleriyle ve bilgiyle, iletişim/etkileşim kurduğu evre anlamını ifade eder. Eğitim ortamları, personel, fiziksel mekân, donanım, öğrenme araç-gereçleri, özel düzenlemeler gibi alt öğelerden oluşan dinamik bir yapıdır. Bu dinamik yapının şekillenmesi, kazanımlar ve kazanımların yönelik olduğu yaş grubunun dikkate alınarak yapılması mekânsal öğrenme ortamlarının öğrenme-öğretme sürecindeki niteliğini arttırabilir. Sosyal bilgiler eğitimine dayalı mekânsal öğrenme ortamlarında mekânların amaçlara uygun olarak düzenlenmesi, mekânlara uygun davranış geliştirilmesi ve eğitim faaliyetlerinin nitelikli bir şekilde yürütülebilmesi için bireylerin öğrenme ortamında bilmesi gereken bazı temel kavramlar vardır. Bu bölümde sosyal bilgiler eğitiminde mekânsal öğrenme ortamları ile ilgili olan, sosyal bilgiler, eğitim, öğrenme, öğrenme ortamı, mekân ve mekân bilişi kavramları açıklanmıştır.

1. Giriş

Sosyal bilimler, fen, matematik, güzel sanatların dışındaki, konusu insan ve insan eseri olgular olan beşeri bilimler şeklinde tarif edilebilir (Köstüklü, 1999). Sosyal bilgiler dersi ile bireyin içerisinde yaşadığı hayata hazırlanması amaçlanmıştır. Bunun için öncelikle bireyin yaşadığı çevreyi tanınması ve bu mekâna uygun davranış geliştirebilmesi gerekmektedir.

Sosyal bilgiler dersini oluşturan her bir disiplinin kendi içerisinde barındırdığı kazanımlar çerçevesinde, birbirinden farklı mekânlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaçlar çerçevesinde hazırlanan programlar dikkate alınarak mekânsal öğrenme ortamları düzenlenmektedir. Bu mekânsal düzenlemeler yapılırken, bireylerin gelişim düzeyinin dikkate alınması, bireyi öğrenme sürecinde aktif kılarken; derse karşı motivasyonun artmasını da sağlayabilir. Yapılan bu çalışmada da sosyal bilgilerde yer alan disiplinlere bağlı olarak, mekânsal öğrenme ortamları, literatür destekli olarak irdelenip değerlendirilmiştir.

1.1 Sosyal Bilgiler

Sosyal Bilgiler kavramı ilk kez 1916 yılında ABD’de Milli Eğitim Derneğinin Orta Dereceli Okulu Teşkilatlandırma Komisyonu Sosyal Bilgiler Komitesi tarafından kabul edilmiştir. Komite bu kavramı; “mevzu doğrudan insan cemiyetinin teşkilatına ve tekâmülüne ve içtimaî birliklerin bir uzvu olması dolayısıyla insana dair bilgiler sosyal bilgiler” diye tanımlanmıştır (Akdağ, 2009). Sosyal bilgiler kavramı ile ilgili 1970 yılında Barth ve Shermis üzerinde geniş mutabakat sağlanan bir tanım yapmayı başarmış (Wesley, 1978’den akt: Öztürk, 2006, s.23) ise de, sosyal bilgiler eğitimcileri soğuk savaşın sona erişine kadar, alana kimi farklılıklar gösteren yeni tanımlar getirmeye devam etmiştir. Aşağıda bu tanımlardan bazılarının örnekler verilmiştir:

“Sosyal bilgiler, pedagojik amaçlarla birleştirilmiş sosyal bilimlerdir.” (Wesley, 1950’den akt: Shug ve Bery, 1987, s.7’den akt: Öztürk, 2006, s.23).

“Sosyal bilgiler vatandaşlık eğitimi amacıyla sosyal bilimler ve beşeri bilimlerin kaynaştırılmasıdır.” (Barr, Barth ve Shermis, 1978).

Sosyal bilgiler, kritik sosyal konularda vatandaşlık becerilerinin uygulanması amacıyla, sosyal ve beşeri bilimler kavramlarının disiplinler arası bir yaklaşımla kaynaştırılmasıdır.” (Barth, 1991, s.7).

Yukarıda verilen tanımlarla beraber sosyal bilgileri, dünyanın ve yaşamın toplumsal yönlerini inceleyen disiplinler grubu olarak tanımlamak (Safran, 2008) mümkün olduğu gibi, literatürde sosyal bilgiler kavramının farklı tanımlamala-

rını görmek de mümkündür. Sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan çalışmalarda sosyal bilgiler kavramının birbirinden farklı yönleri ele alınmıştır. Bu farklılıklar temelinde sosyal bilgiler, sosyal bilimlerinin bulgularını entegre edip öğrencilerin düzeyine göre basitleştiren, bunları kullanarak öğrencilere sosyal yaşama uyum sağlamada ve sosyal sorunlara çözüm üretmede ihtiyaç duyacakları bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazandırmayı amaçlayan bir yurttaşlık eğitimi programıdır (Öztürk Otluoğlu, 2003). Sosyal bilgiler, toplumsal yaşamı düzenleyen tüm etkinlikleri kapsayan, toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı olarak bağ kurma süreci ve bu sürecin sonucunda elde edilen bilgiler bütünüdür (Sönmez, 2010). Sosyal Bilgilerin literatürde bilinen en kısa tanımı ise Dewey'in "Sosyal olan şeylerin çalışılması" şeklindeki yaklaşımıdır (Welton ve Mallan, 1999).

Sosyal bilgilerin genel odağı insan davranışıdır. Sosyal bilgilerin tüm bileşenleri geçmişte ve günümüzde bireylerin birbirleriyle ve çevreleriyle nasıl etkileşimde bulunduğu ve hangi yollarla örgütlenip, yönetildiğiyle ilgilenmektedir (Welton-Mallan, 1999). Sosyal bilgiler, insanları ve yaşamları konu alır. Sosyal bilgileri tanımlamak, coğrafya veya tarih gibi bir disiplini tanımlamaktan daha zordur; çünkü Sosyal bilgiler disiplinlerarası ve çok disiplinli bir alandır (Doğanay, 2002, s.16). Sosyal Bilgiler, vatandaşlık yeterliğini geliştirmek için sosyal bilimler ve insan bilimlerinin bütünleştirilmesi çalışmasıdır. Geçtiğimiz yüzyıl boyunca sosyal bilgilerin tanımı, konu alanı bilgisini artırmaktan daha çok çocuk ve gençlerin anlamlı bilgiyi nasıl yapılandırdıkları yönünde bir değişme eğilimi içindedir (Deveci, 2005, s.159). Sosyal bilgilerle ilgili eğitimciler, her zaman yeni kuşaklara demokratik geleceğin öğretiminin önemini vurgulamakta ve sosyal bilgiler eğitiminin, öğrencinin sosyal dünyayı anlayacağı ve bu dünyanın bir vatandaşı olarak katılacağı etkin bir süreç olması gerektiğini savunmaktadır (Sunal ve Haas, 2002).

Sosyal bilgiler, toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen dirik bilgiler olarak tanımlanabilir. Toplumsal gerçek denildiğinde, toplumsal yaşamı düzenleyen her türlü etkinlik akla gelebilir (Sönmez, 1997, s. 3). Bununla birlikte sosyal bilgileri, insan ilişkilerini göz önünde tutarak, insanların toplumsal ve fiziksel çevresi ile olan ilişkilerini inceleyen bir bilim olarak tanımlayabiliriz (Kılıçoğlu, 2009, s.5). Ülkemizde sosyal bilgilerin en kapsamlı tanımını, 2005 Sosyal Bilgiler programını hazırlayan komisyon yapmıştır. Bu tanıma göre; "sosyal bilgiler, bireyin toplumsal varoluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi konularını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; insanın sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlamında incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersidir." (MEB, 2005)

Sosyal Bilgiler eğitimi ile ilgili bilgi üreten ve bu alanda uluslararası en büyük kuruluşlardan biri olan ABD Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (National Council Social Studies)'nin tanımlamasına göre ise sosyal bilgiler, vatandaşlıkla ilgili yeterlikleri kazandırmak için sosyal bilimler ve beşeri bilimlerin bütünleştirilmesinden oluşan bir çalışma alanıdır (NCSS, 1994; akt. Doğanay, 2002). Bununla birlikte, NCSS (1992), sosyal bilgilerin, insanlığın yurttaşlık bilincini geliştirmeye yönelik bütüncül bir çalışma olduğunu ve sosyal bilgiler programının arkeoloji, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyasal bilgiler, psikoloji, sosyoloji vb. disiplinlerle bağlantılı çalıştığını ifade etmektedir. Bu tanımlardan anlaşılabilceği üzere sosyal bilgiler, sadece tarih, coğrafya ve vatandaşlık konularından ibaret olmayan, sosyal bilimler alanındaki teorik ve bilimsel gelişmelerin eğitim sürecinde ele alınarak bireyin toplum içinde gelişmesini ve yetiştirilmesini amaçlayan, ülkemizde ilköğretim düzeyinde kullanılan bir kavramdır (Keçe ve Merey, 2011).

1.2. Eğitim

Latince “educare” sözcüğünden türetilmiş olan eğitim sözcüğü; yetiştirmek, büyütme, geliştirmek, İngilizcede “educate” teriminin karşılığı olarak ise terbiye etmek, yetiştirmek, okutmak anlamına gelir (Türer, 2006, s.1; Şişman, 2009, s.7). En genel tanımı ile bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yolu ile değişiklik oluşturma süreci olarak tanımlayabileceğimiz eğitim kavramı ile bireyin doğumundan başlayarak yaşam boyu devam eden süreci kapsadığını anlayabiliriz. Çünkü bireyin yaşamı boyunca edindiği tecrübelerin tamamı bu sürecin dâhilindedir (Tan, 2010).

Günümüzde eğitim terimi yazı dili ve günlük ifadelerde farklı biçimlerde anlaşılakta ve çok farklı biçimlerde tanımlanmaktadır. Sönmez, bunun nede-nini eğitimin her felsefi sisteme ve psikolojik yaklaşıma göre değişik şekillerde tanımlanmasında görür (Sönmez, 2004).Eğitim kavramının literatürde çok sayıda tanımı bulunmaktadır. Örneğin, Ertürk (1972) eğitimi, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla, kasıtlı ve istendik yönde değişme meydana getirme süreci olarak tanımlarken, Ergün (2000) fiziksel uyarımlar sonucu beyinde istendik biyo-kimyasal değişiklikler oluşturma süreci olarak tanımlamıştır. Demirel (2010) ise eğitim terimleri sözlüğünde eğitimi, bireyde kendi yaşantısı yoluyla istenilen davranış değişikliği meydana getirme süreci olarak tanımlamıştır.

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılabilceği üzere eğitim bireylere yönelik bir hizmet olarak bir süreçtir ve bu süreçte bireylerin davranışlarının istenilen yönde değiştirilmesi amaçlanmaktadır. İstendik davranışlar toplum tarafından benimsenen ve uygun görülen davranışlar olarak eğitimin hedeflerine yön verir (Oral, 2014,s.3).Davranışlardaki değişiklik kasıtlı olarak gerçekleştirileceğinden eğitim gelişigüzel değil; amaçlı, planlı ve programlı bir süreçtir ve davranış değişikliği süreklilik gösteren kalıcı davranış değişikliğidir (Türer, 2006).

Eğitim, hayat boyu süreceğinden; plânlı ya da tesadüfî olabilir. Okul, okuma-yazma, ders araç gereçleri ile ve bunların dışında aile veya bir çevre içinde, kişisel yetiştirme vs. yollarıyla yapılan öğretme, öğrenme, bilgi aktarma, beceri kazandırma çalışmalarını kapsar (Akyüz, 2005, s.2).

Eğitim genel anlamda informal ve formal eğitim olmak üzere ikiye ayrılır. İnfomal eğitim, belli bir plan ve program dâhilinde yürütülmeyen bireyin içinde yaşadığı tüm çevresi ile etkileşim içinde yapılan doğaçlama bir eğitimidir (Koçak, 2014, s.6). İnfomal eğitim aile içerisinde, arkadaş ortamında kazanılan yararlı veya zararlı bilgi, beceri ve davranışları kapsamına alır ve gözlem ve taklide dayanabilir (Güven, 2010). Formal eğitim ise, bir okul çatısı altında planlı programlı düzenli olarak yapılan eğitimidir. Formal eğitimde istendik davranış değişikliklerinin oluşması amaçlanır, fakat istenmeyen davranış değişiklikleri de oluşabilir (Koçak, 2014, s.6). Eğitim sistemimizde formal eğitim, örgün eğitim, yaygın eğitim ve sargın eğitim olmak üzere üçe ayrılır. Örgün eğitim, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla, okul çatısında düzenli yapılan eğitimidir. Örgün eğitim basamakları, okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretimden oluşmaktadır. Yaygın eğitim, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, herhangi bir kademesinden ayrılmış olan bireylere ilgi ve ihtiyaç duydukları alanda verilen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsar (Aküzüm, 2013, s.4). Sargın eğitim ise, örgün ve yaygın eğitim dışında bireylerin kendi aralarında yaptıkları beceri eğitimidir (Koçak, 2014, s.6).

1.3. Öğrenme

Eğitimin temelinde öğrenme etkinliği vardır. Çünkü eğitimin gerçekleşmesi öğrenmenin gerçekleşmesine bağlıdır (Aküzüm, 2013, s.7). Öğrenmenin ne olduğu ve canlılarda nasıl gerçekleştiği merak konusu olmakla birlikte öğrenme de tıpkı eğitim için olduğu gibi farklı şekillerde tanımlanmıştır. Örneğin, Bacanlı (2007)'ya göre öğrenme, tekrar ya da yaşantı yoluyla organizmanın davranışlarında meydana gelen oldukça kalıcı değişikliklerdir. Senemoğlu (2003) 'e göre öğrenme, büyüme ve vücuttaki değişik etkilerle oluşan geçici değişimler atfedilmeyecek, yaşantı ürünü olarak meydana gelen davranışta ya da potansiyel davranıştaki nispeten kalıcı izli değişimdir. Yeşilyaprak (2007) 'a göre öğrenme, tekrar ya da yaşantı sonucunda davranışta gözlenen kalıcı değişiklikleri kapsar. Bu tanımları çoğaltmak mümkün olduğu gibi bu tanımlar arasında büyük bir farklılık olmadığı görülmektedir. Nitekim günümüz psikolog ve eğitimcilerin büyük bir çoğunluğu öğrenmeyi, yaşantı ürünü kalıcı izli davranış değişikliği olarak görmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere öğrenmeden söz edebilmek için;

- Öğrenme sonucu mutlaka bir davranış değişikliğinin olması,
- Bu değişikliğin yaşantılar sonucu meydana gelmesi,
- Gerçekleşen bu değişikliğin kalıcı izli olması gerekir (Aküzüm, 2013, s.8).

Öğrenme mutlaka bir davranış değişikliği olduğuna göre öğrenme sonucu oluşan davranışların bazı özellikleri olması gerekir. Öğrenme tanımlarından hareketle öğrenme sonucu oluşan davranışın bireyin kendi yaşantısı ve çevresi ile etkileşimi sonucunda ortaya çıkması, kalıcı izli olması ve öğrenme sürecine öğrenenin katılımını gerektirmesi önemlidir. Bununla birlikte öğrenme duygu, düşünce ve tutumlardaki davranışların değişmesinde de etkili olabilir ve davranış değişikliği ortaya yeni bir davranışın konulması şeklinde olabileceği gibi bazı davranış biçimlerinin terk edilmesi şeklinde de olabilir (Koçak, 104, s. 9).

Öğrenme, kendiliğinden ve yönlendirilmiş öğrenme olmak üzere iki biçimde gerçekleşir. Bireyin kendi kendine gerçekleştirdiği bir eylem ya da yaşantı sonucunda oluşan öğrenmeler kendiliğinden öğrenmedir. Bu öğrenme türünde birey başkasına gereksinim duymadan duyu organları ile algılama yaparak, deneme yanılma ve model alma gibi değişik biçimlerde öğrenir. Bireyin günlük yaşantısında gösterdiği davranışların büyük kısmı kendiliğinden öğrenmenin ürünüdür. Yönlendirilmiş öğrenmede ise, öğrenmeyi sağlayacak ortamı yaratan bir başka kişi veya aracın varlığı söz konusudur. Okuldaki öğrenmeler, kitle iletişim araçları, kitaplar vb. birer yönlendirilmiş öğrenmedir (Güven, 2010; Aküzüm, 2013).

Öğrenme sonucunda mutlaka bir davranış değişikliği oluşur ancak bu doğrudan gözlenmeyebilir, sonuçları itibarı ile gözlenebilir. Bir insanın farklı bir dili öğrenip öğrenmediğini dil testi sonucuna göre değerlendirebiliriz (Koçak, 2014).

Öğrenme yoluyla olayların, varlıkların bilgisi edinilebildiği gibi, bedensel ve zihinsel beceriler de öğrenilebilir. Dolayısıyla öğrenme, yalnızca bilgi ve becerileri değil, duyuşsal tepkileri de içerir. İnsan sevmeyi, nefret etmeyi, insanlara yakın veya uzak durmayı da öğrenebilir. Bununla birlikte tüm öğrenmelerin olumlu olduğunu söylemek mümkün değildir. Birey iyi, güzel ve doğrunun yanında kötü-yü ve yanlış da öğrenebilir (Kızılluk, 2002; akt. Aküzüm, 2013, s. 9).

Gagne'nin bilişsel öğrenme modeline göre öğrenme; çevredeki uyarıcıların alınması, kısa süreli bellekte yapılan tekrarlar sonucu uzun süreli belleğe kodlanması ve gerektiğinde bu bilgilerin alınarak davranışa dönüştürülmesi süreçleri ile açıklanmaktadır. Bu modele göre bir dersin işlenişinde 9 aşama bulunmaktadır. Bunlar; dikkat çekme, hedefler hakkında bilgi verme, ön bilgilerin hatırlatılması, uyarıcı materyalin sunulması, öğrenciye öğrenme sürecinde rehberlik etme, davranışı ortaya çıkarma, geribildirim verme, değerlendirme ve öğrenilenlerin kalı-

cılığını ve transferini sağlamaktır. Belirtilen bu aşamalardan oluşan model, genel kabul görmüş ve farklı disiplinlerde rahatlıkla kullanılabilen bir modeldir (Karadeniz ve Şimşek, 2004, s.305; Ulusoy ve Karadeniz, 2009, s.65).

1.4. Öğrenme Ortamı

Öğrenme ortamı, öğrenme sürecini etkileyen bütün faktörleri içinde barındırır. Dolayısıyla öğrenme sürecinde yer alan ve bu sürece etki eden mekân, zaman, alt yapı, donanım ve psiko-sosyal faktörlerin etkileşimi ile oluşan ortamlar öğrenme ortamı olarak tanımlanabilir (Acat, 2005). Öğrenme üzerindeki etkililiği vurgulanan öğrenme ortamları, genel olarak çevrede gelişen olayları tanımlamak ve problemlere anlamlı bir çözüm geliştirmede bireylerin mevcut kaynakları amaçlarına uygun olarak kullandıkları yerler olarak ifade edilmektedir (Wilson, 1996). Ayrıca Wilson öğrenme ortamlarının öğrenmenin zorla dayatıldığı yerler olmaktan çok, öğrenmenin beslendiği ve desteklendiği yerler olduğunu da belirtmektedir. Bu ifadesi ile öğretmenin öğrenme ortamındaki rehber olma rolüne işaret etmektedir. Öğrenme ortamında öğretmenin yanı sıra öğrenci, konunun özellikleri ve diğer faktörlerin belirlenerek tanımlanması, öğrenmenin gerçekleşme düzeyinin belirlenmesi, kullanılan öğretim materyal ve yöntemlerinin sonucunda elde edilen başarılar hakkındaki pek çok verinin doğru olarak analiz edilmesi bu ortamların düzenlenmesinde önemlidir. Öğrenme ortamları bu unsurlar dikkate alınarak yeniden düzenlenmesi durumunda daha etkili öğrenme ortamlarına dönüşebilir. Ancak öğrenme ortamları önceden yapılandırıldığı takdirde herhangi bir belirsizlik olmaksızın öğrenci öğrenme hedefine kolaylıkla ulaşır (Yılmaz ve Akkoyunlu, 2006, s.215). Dolayısıyla bu şekilde yapılan düzenlemeler sonucunda etkili öğrenme ortamları oluşturulabilir ve öğrencilerin hem hayatları hem de üst öğrenimleri için bilgi ve beceri kazanmalarına imkân vererek hayata atılmaları sağlanabilir (Emrem, 2008).

Bireysel hızı, farklılıkları temele alan, öğrenmede otoritenin öğrenen olduğunu benimseyen yapılandırmacı yaklaşım, öğrenme ortamını öğrenme sürecinin en önemli değişkenlerinden biri olarak açıklamaktadır. Yapılandırmacı anlayışa uygun düzenlenen öğrenme ortamları, bireylerin öğrenme sürecinde daha fazla sorumluluk almalarını gerektirir; çünkü öğrenilecek öğelerle ilgili zihinsel yapılandırmalar, bireyin bizzat kendisi tarafından gerçekleştirilir. Bu nedenle yapılandırmacı öğrenme ortamları bireyin çevreleriyle daha fazla etkileşimde bulunmalarına, dolayısıyla zengin yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak biçimde düzenlenir (Arkün ve Aşkar, 2010, s.34). Bu tür öğretim ortamları sayesinde bireyler, zihinlerinde daha önce yapılandıkları bilgilerin doğruluğunu

sınama, yanlışlarını düzeltme ve hatta önceki bilgilerinden vazgeçerek yerine yenilerini koyma fırsatı elde ederler (Yaşar, 1998, s.71).

Cunningham, Duffy, ve Knuth (1993) ile Knuth ve Cunningham'ın (1993) çalışmalarında yapılandırmacı öğrenme ortamı hazırlamanın ilkeleri şu şekilde maddeleştirilmiştir: (Aktaran, Wilsonn 1996, Boyle 1997, Arkün ve Aşkar, 2010)

Bilgiyi yapılandırma süreciyle deneyim sağlamak:

- Yapılandırmacılıkta önemli olan, bilgiyi edinmekten ziyade bilginin yapılandırılma süreci; diğer bir deyişle öğrenmeyi öğrenmektir. Öğrencilerin bilgiyi yapılandırılması sağlandığında, kendileri için uygun öğrenme yöntemleri, problem çözme stratejileri geliştirirler.
- Farklı bakış açılarından değerlendirme konusunda deneyim sağlamak: Gerçek hayatta problemlerin genelde tek bir çözümü yoktur. Öğrenciler farklı bakış açılarından bakma, değişik yollardan çözüme ulaşmak konusunda cesaretlendirilmelidirler.
- Gerçek ve ilişkili içeriklerde öğrenme sağlamak: Öğrenciler genel olarak okulda öğrendiklerini günlük hayatta kullanamamaktadırlar. Yapılması gereken içeriklerin gerçek hayata aktarılabilir bir şekilde düzenlenmesi ve aktarılması için de en uygun şekilde verilmesidir. Öğrenenler edindikleri bilgilerin gerçek hayattaki yerinin ayırımına varmalı, kullanılacağı ortamı görmelidir.
- Öğrenme sürecinde öğrencinin aktifliğini ve sahiplenmesini sağlamak: Öğrenme süreci öğrenci merkezli olmalı, öğretmenden ziyade öğrenciler aktif rol üstlenmeli, öğretmen yalnızca rehberlik etmelidir. Öğrenci üstünde çalışacağı problemi seçmede serbest bırakılmalıdır; öğretmen görev yöneticiliği yerine öğrencinin ilgisini çekecek problemi bulmasına yardım edecek kişi pozisyonundadır.
- Sosyal deneyimlerle öğrenmeyi sağlamak: Sosyal etkinliklerin entelektüel gelişimde rolü büyüktür; öğrenmenin, öğrenci-öğrenci ve öğretmen-öğrenci arasındaki işbirliğinin bir yansıması olduğunu söylemek mümkündür.
- Öğrenciyi kendini farklı yollarla ifade etme konusunda cesaretlendirmek: Konuşma ve yazma en temel iki ifade yolu olsa da, sadece bu yolların kullanılması, öğrencilerin dünyaya bakışını da sınırlandırmaktadır. Video, bilgisayar, fotoğraf, ses gibi diğer iletişim yollarıyla daha zengin ortamlar oluşturulmalıdır.